

Vlaanderen

is zorgzaam en
gezond samenleven

LEIDRAAD OPENWATERZWEMMEN

Leidraad voor lokale besturen

bij het creëren en exploiteren van vrije zwemzones

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever

Karine Moykens
Secretaris-generaal
Departement Zorg
Simon Bolivarlaan 17
1000 Brussel

Samenstelling

Departement Zorg
Afdeling Preventief Gezondheidsbeleid

De leidraad kwam tot stand in samenwerking met een stuurgroep, bestaande uit de volgende organisaties: Departement Zorg, Departement Omgeving, De Vlaamse Milieumaatschappij, Sport Vlaanderen, De Vlaamse Waterweg, Netwerk Lokaal Sportbeleid, Sweco en Envicas.

Productcoördinatie en vormgeving

Afdeling Communicatie en IT - Team Communicatie

Depotnummer

D/2025/3241/064

Uitgave

Januari 2025

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Types openwaterzwemmen	5
1.1.1	Open zwemgelegenheid en/of zone voor waterrecreatie	5
1.1.2	Lange afstandszwemzone	5
1.1.3	Vrije zwemzone	6
1.1.4	Events	7
1.2	Waarom meer inzetten op open water zwemzones?	7
1.2.1	Voordelen	7
1.2.2	Voorbeelden uit Europa	8
2	PLAATSBEPALING	9
2.1	Kort stappenplan aanduiding potentiële vrije zwemzone	9
2.1.1	Selecteer een mogelijke locatie voor de potentiële vrije zwemzone en richt een werkgroep op	9
2.1.2	Vul de screening plaatsbepaling in	10
2.1.3	Ga in gesprek met de beheerder	10
2.1.4	Neem contact op met andere betrokkenen	10
2.1.5	Leg de potentiële locatie voor de vrije zwemzone vast	10
2.2	Methodiek	11
2.2.1	Vorbereiding: Vorm een werkgroep	11
2.2.2	Verzamelen van Informatie: Stap voor stap analyse	11
2.2.3	Screeningdocument invullen	12
2.2.4	Overleg en schriftelijk akkoord met de beheerder	13
2.2.5	Eindbespreking en finaliseren van de screening	13
2.2.6	Communicatie en feedback	13
3	EXPLOITATIE	14
3.1	Kort stappelpplan exploitatie vrije zwemzone	14
3.1.1	Ga na of de locatie aangeduid is als potentiële vrije zwemzone	14
3.1.2	Maak melding van de exploitatie ingedeelde inrichtingen klasse 3 in het omgevingsloket	14
3.1.3	Maak de risicobeoordeling op	14
3.1.4	Stuur de risicobeoordeling door naar het Departement Zorg	15
3.1.5	Communiqueer, exploiteer, evalueer en stuur bij	15
3.1.6	Aandachtspunten	15
3.2	Risicobeoordeling	16
3.2.1	Methodiek	16
3.2.2	Identificatie risico's, risicowaarden en maatregelen	18
3.3	Exploitatieplan	23
3.3.1	Waterkwaliteit	23
3.3.2	Veiligheid	24
3.3.3	Hygiëne	25
3.4	Communicatie	25
3.4.1	Ter plaatse	25
3.4.2	Overige communicatie	29
4	CONTACT	31

LIJST VAN AFKORTINGEN

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
DVW	De Vlaamse Waterweg
IVON	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
SBZ	Speciale Beschermingszone
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VMM	Vlaamse Milieu Maatschappij
VLAREM	Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning

1 INLEIDING

Overall in de publieke ruimte zoeken we naar manieren om mensen te activeren en in beweging te brengen. Zoals we bij straten meer en meer naar speelstraten of fietsstraten evolueren, zo zien we ook overal in Europa het zwemmen in open water een prominentere plaats innemen. Op 23 februari 2024 gaf de Vlaamse Regering haar definitieve goedkeuring aan het besluit tot wijziging van VLAREM II inzake zwemmen in open water. Meer concreet introduceert deze wijziging een nieuwe categorie zwemwater waar zonder toezicht kan gezwommen worden: 'de vrije zwemzone'. Dit biedt de mogelijkheid voor lokale besturen om, zo laagdrempelig mogelijk, zelf (of in samenwerking met een exploitant) in bijkomende zwemlocaties te voorzien op hun grondgebied.

Meer info: [VLAREM II-wijziging inzake zwemmen in open water](#)

In deze handleiding geven we een overzicht van welke stappen je als lokaal bestuur moet ondernemen om:

1. een potentiële locatie voor vrije zwemzone aan te duiden ([hoofdstuk 2](#))
2. risicobeoordeling op te maken ([hoofdstuk 3.2](#))
3. te (laten) exploiteren ([hoofdstuk 3.3](#)).

1.1 TYPES OPENWATERZWEMMEN

Vrije zwemzones, open zwemgelegenheden en zones voor waterrecreatie vallen onder [Afdeling 5.32.8](#). Vaste baden, open zwemgelegenheden, zones voor waterrecreatie en vrije zwemzones van VLAREM II. Ondanks dat ze allen openwaterzwemmen faciliteren, verschillen de sectorale voorwaarden van elkaar. In dit hoofdstuk vind je een kort overzicht van alle types.

Verschillende types kunnen ook gecombineerd worden. Zo kan een open zwemgelegenheid na de openingsuren ook een vrije zwemzone zijn. Zo is het mogelijk om, naast een andere reeds bestaande exploitatie, een vrije zwemzone aan te duiden en deze te (laten) exploiteren.

1.1.1 Open zwemgelegenheid en/of zone voor waterrecreatie

Een **open zwemgelegenheid en/of zone voor waterrecreatie** is een vijver, meer, of niet-openbare waterloop, met uitzondering van de zeebadzones, waar een of meer van de volgende activiteiten worden beoefend: zwemmen, duiken, windsurfen of waterskiën. Ze zijn onderworpen aan VLAREM-voorschriften met betrekking tot waterkwaliteit, hygiëne, veiligheid en exploitatie. Monsternamen, voor de bepaling van de waterkwaliteit, wordt voorzien door VMM en toezicht door redders wordt voorzien door de exploitant. Daarnaast dient de exploitant van een open zwemgelegenheid in het bezit te zijn van een, door het Departement Zorg goedgekeurde, **risicobeoordeling**. De leidraad en template voor het opmaken van een risicobeoordeling worden in respectievelijk [hoofdstuk 3](#) en [bijlage 2 van dit document](#) voorzien.

Zie [VLAREM II subafdeling 5.32.8.4. Open zwemgelegenheden en zones voor waterrecreatie](#)

1.1.2 Lange afstandszwemzone

Een lange afstandszwemzone is een specifiek aangewezen zone waar het is toegestaan om in clubverband lange afstanden te zwemmen. De zwemzone is duidelijk gemarkeerd met boeien of andere aanduidingen om de zwemroute te volgen. Er is toezicht en begeleiding aanwezig om de veiligheid van de zwemmers te waarborgen. De waterkwaliteit moet voldoen aan de wettelijke normen en zwemmers dienen aangesloten te zijn bij de zwemclub of federatie (o.a. [Triatlon Vlaanderen](#) en [Redfed](#)) die de zwemzone exploiteert.

Monstername, voor de bepaling van de waterkwaliteit, wordt voorzien door VMM en toezicht door redders wordt voorzien door de exploitant.

Zie [VLAREM II subafdeling 5.32.8.4.3. zones voor waterrecreatie, namelijk duiksport, surfen, waterskiën en langeafstandszwemmen](#)

1.1.3 Vrije zwemzone

Definitie Vrije zwemzone

Oppervlaktewater dat niet specifiek voor het zwemmen is ingericht, maar waar zonder toezicht gezwommen kan en mag worden, of inrichtingen als vermeld in de rubriek 32.8.2 van bijlage 1, die bij dit besluit is gevoegd, waar buiten de openingsuren zonder toezicht gezwommen kan en mag worden.

Rubriek 32.8.2 van bijlage 1:

Open zwemgelegenheden en zones voor waterrecreatie, waarbij een of meer van de volgende activiteiten op regelmatige wijze worden beoefend, met uitzondering van zeebadzones:

- a) windsurfen
- b) de disciplines van waterski die niet vallen onder subrubriek 32.8.3
- c) zwemmen
- d) duiken

Een vrije zwemzone is dus een zone waar **zonder toezicht**, maar met toelating, gezwommen kan worden. Het kan gaan om een **oppervlaktewater** waar **geen voorzieningen** zijn om het zwemmen te faciliteren. Daarnaast kan het ook gaan om inrichtingen met voorzieningen om het zwemmen te faciliteren (= open zwemgelegenheden) waar zwemmen zonder toezicht énkél is toegestaan buiten de openingsuren van de open zwemgelegenheden. Na de openingsuren van de open zwemgelegenheden, dus buiten de uren dat er redders zijn, wordt de zweminrichting dan een vrije zwemzone.

Wat valt (niet) binnen de definitie van een vrije zwemzone?

Een vrije zwemzone kan volgens de definitie enkel in oppervlaktewater.

Oppervlaktewateren zijn binnenwateren (= al het permanent of op geregelde tijdstippen stilstaande of stromende water op het landoppervlak, en al het grondwater, aan de landzijde van de basislijn vanaf waar de breedte van de territoriale zee wordt gemeten), met uitzondering van grondwater. Dit kan dus een meer, een wachtbekken, een spaarbekken, een stroom, een rivier, een kanaal, een overgangswater, of een deel van een stroom, rivier, kanaal of overgangswater zijn. Water dat niet in contact staat met de ondergrond, zoals een bassin waarin hemelwater wordt opgevangen, valt niet onder de definitie van oppervlaktewater en kan daarom ook niet worden aangeduid als een locatie voor vrije zwemzone.

Een vrije zwemzone is niet bedoeld om recreatie aan te bieden. Watersporten vallen onder de [Onderafdeling 5.32.8.4.3. Zones voor waterrecreatie, namelijk voor duiksport, surfen, waterskiën en langeafstandszwemmen van VLAREM II.](#)

De potentiële locatie voor een vrije zwemzone wordt aangeduid door de lokale besturen.

De leidraad om een potentiële locatie voor een vrije zwemzone aan te duiden wordt in hoofdstuk 2 van dit document voorzien.

Een exploitant, al dan niet het lokaal bestuur zelf, kan met een klasse 3 melding de exploitatie van de vrije zwemzone aanvragen. Voor exploitatie dient de exploitant van een vrije zwemzone in het bezit te zijn van een, door het Departement Zorg goedgekeurde, **risicobeoordeling**. De leidraad en template voor het opmaken van een risicobeoordeling worden in respectievelijk [hoofdstuk 3](#) en [bijlage 2 van dit document](#) voorzien.

1.1.4 Events

Naast de vergunde zwemgelegenheden kan je in Vlaanderen ook tijdens een event in open water zwemmen. Dit is geen zwemzone, maar een event. De organisatie van een dergelijk evenement valt onder het KB actieve ontspanningsevenementen i.p.v. onder de VLAREM wetgeving. Veiligheid van de zwemmers, de waterkwaliteit en het milieu centraal staan. Om eenmalig openwaterzwemmen te organiseren moet je toestemming vragen aan het college van burgemeester en schepenen.

Meer informatie: [FOD Economie - Veiligheid van actieve ontspanningsevenementen](#)

Leidraad: [Model van veiligheidsdraaiboek voor de organisatie van sportactiviteiten en -evenementen](#)

1.2 WAAROM MEER INZETTEN OP OPEN WATER ZWEMZONES?

Soepelere wetgeving moet zwemmen in open water nog meer mogelijk maken. Door de drempels te verlagen krijgen lokale besturen bevoegdheid om extra locaties te voorzien op hun grondgebied. Zo krijgt elke burger recht op verkoeling, sportieve vrijetijdsbesteding in de natuur, vermaak ... De inrichting van een open water zwemzone bevordert de zelfredzaamheid en het welzijn.

1.2.1 Voordelen

→ Zwemmen voor iedereen

Openwaterzwemmen speelt een rol in de leefkwaliteit voor mensen. Door het exploiteren van een vrije zwemzone creëer je een (extra) plek in jouw gemeente of stad waar inwoners kunnen zwemmen. Zo wordt de toegankelijkheid tot zwemmen vergroot.

→ Welzijn

Zwemmen in open water draagt bij aan het welzijn van jouw burgers. Een vrije zwemzone zet aan tot actieve recreatie. Zo kan je de publieke ruimte gebruiken als hefboom om te werken aan het fysieke en mentale welzijn van jouw burgers. Zwemmen in de natuur is niet alleen goed voor de cardiovasculaire gezondheid, het zorgt ook voor stressreductie, een verhoogde concentratie ... Op warme dagen kan zwemmen in open water zorgen voor de nodige afkoeling. Omwille van klimaatopwarming is, zeker in steden omwille van hitte-eilandeffect, deze nood groot.

→ Sociaal: creëren van een community

Het creëren van een open water zwemzone kan bijdragen aan een sterker gemeenschapsgevoel. Het kan een nieuwe ontmoetingsplek zijn voor mensen van alle leeftijden.

→ Economisch

Open water zwemzones kunnen toerisme stimuleren en zo bijdragen aan de lokale economie. Exploitatie kan zorgen voor lokale werkgelegenheid.

→ Ecologisch

Zwemmen in open water biedt een directe verbinding met de natuur en kan het bewustzijn over het belang van zuiver water vergroten. Een goede waterkwaliteit wordt belangrijker als er daadwerkelijk ook iets van afhangt, namelijk al dan niet kunnen zwemmen.

1.2.2 Voorbeelden uit Europa

Overall in Europa worden initiatieven genomen om openwaterzwemmen mogelijk te maken. Deze beweging weerspiegelt een groeiende trend in heel Europa om vaak onderbenutte of vervuilde watersystemen te veranderen in schone, veilige en toegankelijke hubs voor publiek plezier. Door te investeren in verbeteringen van de waterkwaliteit, infrastructuur aan te leggen voor veilige toegang en unieke zwemzones te creëren, geven deze steden een nieuwe kijk op hoe waterwegen zowel bewoners als bezoekers ten goede kunnen komen. Hieronder enkele voorbeelden uit grootsteden in Europa.

Kopenhagen transformeerde zijn voormalige industriële haven tot een centrum voor toegankelijk stedelijk zwemmen. Dit zowel in de vorm van openwaterzwemzones, zwembaden als publieke sauna's. De voornaamste zwemzones zijn Islands Brygge Havnebadet, Badezone Sandkaj, Kalvebod Bølge en Havneviggen.

Info: [Kopenhagen – Openwaterzwemmen](#)

Stockholm heeft zijn natuurlijke geografie van meren, baaien en eilanden volledig benut om diverse, gratis zwemmogelijkheden in open water in de stad aan te bieden. Plekken als Tanto Strandbad en Långholmen Island hebben zandstranden en rustig water, perfect voor gezinnen. Fredhällsbadet en Lilla Essingen bieden avontuurlijkere zwemzones met rotsachtige kliffen om in het Mälarmeer te duiken. Het stadsstrand bij Smedsuddsbadet biedt een levendige sociale sfeer, terwijl Brunnsviken rustigere zwemmogelijkheden biedt omringd door weelderige parken en natuurpaden.

Info: [Stockholm – zwemmen in de stad](#)

Bern biedt openwaterzwemmen aan in de Aare die door de stad stroomt. De populairste plekken zijn Marzili, net onder het Federale Paleis, en Eichholz, een park stroomopwaarts waar zwemmers vaak te water gaan. Freibad Marzili, een groot openbaar zwembadcomplex naast de Aare, biedt zowel toegang tot het zwembad als tot de rivier, allemaal gratis. Schwellenmätteli is een andere populaire zwemplek, met gemakkelijke toegang tot de rivier vlakbij het stadscentrum. Freibad Lorraine biedt ook zwembaden in de buurt van de rivier, wat het aanbod aan zwemfaciliteiten in Bern nog groter maakt. Deze faciliteiten maken de Aare tot een centraal onderdeel van het stadsleven, waardoor de waterwegen van Bern zowel een recreatieoord als een toeristische attractie worden.

Info: [Bern – Aare](#)

Het **Weense** Donauinsel biedt diverse zwemplekken zoals Copa Beach en Arena Beach, maar ook rustigere gebieden zoals Pirat Bucht en Strombucht. Buiten het eiland zijn er ook de open water plekken Gänsehäufel en Kaiserwasser aan de Oude Donau. Door de waterkwaliteit prioriteit te geven en deze gebieden inclusief te maken, wordt deze infrastructuur gebruikt om de volksgezondheid en vrije tijd te verbeteren.

Info: [Wenen - Donauinsel](#)

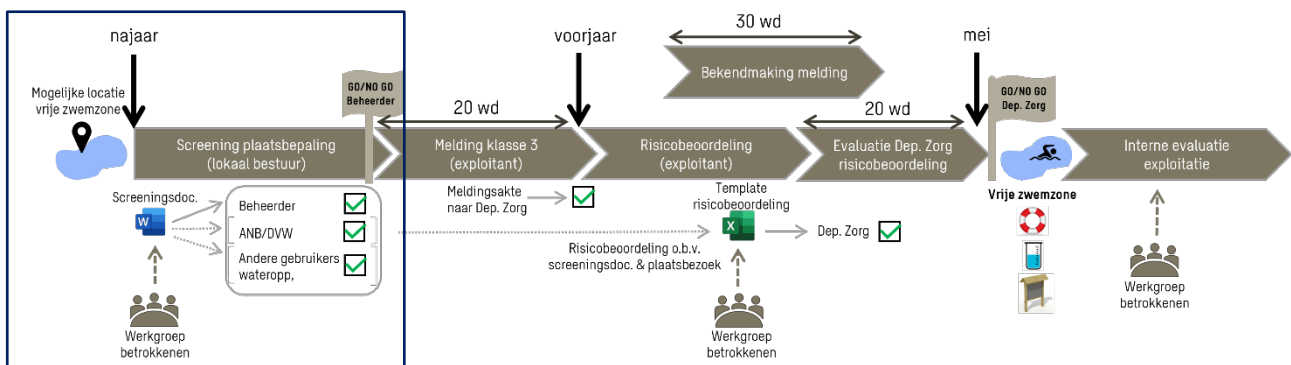
2 PLAATSBEPALING

De aanduiding van potentiële vrije zwemzones is de taak van de lokale besturen. Deze aanduiding dient te worden gedaan op basis van een gemotiveerde beslissing. Pas nadat deze zones zijn aangeduid is een exploitatie als vrije zwemzone mogelijk (zie [hoofdstuk 3](#)).

Dit hoofdstuk dient als leidraad bij het invullen van het document ‘screening plaatsbepaling’ in [bijlage 1](#). Deze screening tracht de voornaamste factoren in kaart te brengen die belangrijk zijn om een gemotiveerde beslissing te kunnen nemen.

De screening plaatsbepaling ([bijlage 1](#)) is een instrument om lokale besturen te begeleiden in de zoektocht naar een geschikte locatie voor een vrije zwemzone. Wanneer een lokaal bestuur één of meer locaties in gedachten heeft, kan men aan de hand van dit document de potentiële vrije zwemzone verder evalueren en een gemotiveerde beslissing nemen. Het document is een handleiding om in gesprek te gaan met alle betrokken partijen, ofwel gezamenlijk in een werkgroep ofwel afzonderlijk met de trekker van het project. In dit document vind je dus geen vaste regels met minimum of maximum waarden. De uiteindelijke beslissing wordt vastgelegd in een schriftelijk akkoord met de beheerder. De verzamelde informatie zal je ook kunnen gebruiken bij het invullen van de risicobeoordeling (zie [hoofdstuk 3.2](#)).

2.1 KORT STAPPENPLAN AANDUIDING POTENTIËLE VRIJE ZWEMZONE

Hieronder vind je een beknopt stappenplan om als lokaal bestuur een locatie aan te duiden als potentiële vrije zwemzone. Het is immers het lokaal bestuur dat verantwoordelijk is voor de aanduiding van de potentiële locatie voor de vrije zwemzone. Het lokaal bestuur kan ervoor kiezen om de vrije zwemzone zelf te exploiteren of de exploitatie over te laten aan een derde. Het is de taak van de exploitant om een melding klasse 3 te doen en een goedkeuring van de risicobeoordeling aan te vragen bij het Departement Zorg (zie [hoofdstuk 3](#)). De screening plaatsbepaling kan in verschillende fases ingevuld worden, naargelang de volgorde waarin volgende stappen genomen worden en partners betrokken worden.

2.1.1 Selecteer een mogelijke locatie voor de potentiële vrije zwemzone en richt een werkgroep op

Heb je als lokaal bestuur interesse in een vrije zwemzone? Dan is de eerste stap het identificeren van een potentieel geschikte vrije zwemzone. Vaak heb je als lokaal bestuur al een idee waar je een zwemzone wil creëren. Misschien is er een zone waar nu al (zonder vergunning) gezwommen wordt? Of is er een gerichte vraag van een potentiële exploitant of zwemmer binnengekomen?

TIP: Betrek betrokken diensten

Bij deze eerste stap betrek je best alle betrokken diensten: de lokale sportdienst, dienst omgeving, politie en brandweer ... Zij hebben vaak veel terreinkennis en kunnen hier al een eerste inschatting maken van de mogelijkheden. We raden aan om met al deze partijen een werkgroep op te richten. Hoe vroeger deze diensten betrokken worden bij het project, hoe meer het project ook door hen zal gedragen worden.

2.1.2 Vul de screening plaatsbepaling in

De 'screening plaatsbepaling' in [bijlage 1](#) is een **hulpmiddel**, een intern document, dat dient als **checklist**. Het is aangewezen om dit document te gebruiken, aangezien externe betrokkenen hiermee vertrouwd zullen zijn. Het bevat alle nodige aspecten die je in rekening moet brengen om te beslissen of het wateroppervlak in aanmerking komt als potentiële vrije zwemzone of niet (zie [hoofdstuk 2.1](#)). Daarnaast is dit document een belangrijk **werkdokument** om samen met de betrokken partijen te delen, waarbij elke partij zijn eigen input kan toevoegen en zich informeren over de andere topics.

➡ **TIP:** Sommige beheerders zoals de Vlaamse Milieu Maatschappij (VMM), het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), De Vlaamse Waterweg (DVW) sturen aan om deze screening te gebruiken wanneer met hen in overleg wordt gegaan voor toestemming.

2.1.3 Ga in gesprek met de beheerder

Ben je als lokaal bestuur niet zelf beheerder van de mogelijke vrije zwemzone en had je nog geen gesprek met de waterbeheerder? Neem dan contact met hen op. De screening plaatsbepaling kan dienen als ondersteuning voor het gesprek en kan met de beheerder nog verder aangevuld worden.

2.1.4 Neem contact op met andere betrokkenen

Naast de diensten van het lokaal bestuur en de beheerder zijn er vaak nog andere partijen die betrokken moeten worden. Denk hierbij aan buurtbewoners en andere gebruikers (privaat, verenigingen ...) van het wateroppervlak. Organiseer een overleg om de verdere stappen en de verwachtingen en verplichtingen van alle betrokken partijen te bespreken.

➡ **TIP:** Als de potentiële zwemzone zich in of nabij een beschermd natuurgebied of VEN-gebied¹ bevindt, is het aangewezen om contact op te nemen met ANB. Mogelijks is hier er een natuurbeheerplan van kracht. In dit geval is het mogelijk dat het beheerplan aangepast moet worden, of is een vrije zwemzone op deze locatie niet mogelijk.

2.1.5 Leg de potentiële locatie voor de vrije zwemzone vast

Aan de hand van het ingevulde screeningsdocument, de verzamelde informatie en de contacten en akkoorden van en met derden, kan de potentiële locatie voor vrije zwemzone gemotiveerd vastgelegd worden. Van zodra de potentiële vrije zwemzone is vastgelegd kan er gekeken worden naar exploitatie mogelijkheden (zie [hoofdstuk 3](#)).

¹ Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) is een selectie van de waardevolste en gevoeligste natuurgebieden in Vlaanderen. Gebieden errond en ertussen, onderdeel van de Natuurverwevings- en Natuurverbindingengebieden, zorgen voor een buffer tegen nadelige invloeden.

2.2 METHODIEK

Deze handleiding biedt een overzicht van de methodieken en werkvormen die lokale besturen kunnen gebruiken om het **'screening plaatsbepaling'-document** in te vullen (zie [bijlage 1](#)). Om het document goed en volledig in te vullen is samenwerking met verschillende betrokkenen nodig. Hoe en in welke fase je met wie samenwerkt wordt in de stappen hieronder uitgelegd.

2.2.1 Voorbereiding: Vorm een werkgroep

De eerste stap is het samenstellen van een werkgroep met relevante betrokkenen. Dit zorgt ervoor dat de verschillende aspecten van de screening grondig en correct worden behandeld. Werken met een werkgroep waarin verschillende competenties aanwezig zijn heeft als voordeel dat je vanuit verschillende invalshoeken input krijgt. Iedereen brengt immers zijn eigen ervaring en expertise mee. Het draagt er ook toe bij dat de vrije zwemzone breed gedragen is.

Belangrijk is dat je verschillende profielen betreft in de samenstelling van je werkgroep.

> Samenstelling van de werkgroep

- **Lokale besturen:** Vertegenwoordigers van de lokale sportdienst, milieudienst, ruimtelijke ordening, en technische dienst.
- **Beheerders van het wateroppervlak:** Dit kan het lokaal bestuur zelf zijn, een private beheerder, of een instantie zoals DVW, VMM, ANB, provincies, Natuurpunt...
- **ANB:** Betrokken wanneer de locatie zich in of nabij een beschermd natuurgebied bevindt en er een natuurbeheerplan van kracht is.
- **Hulpdiensten:** Lokale brandweer, politie of reddingsdiensten voor het veiligheidsaspect.
- **Experts of consultants:** Indien nodig, voor technische input over waterkwaliteit, risicobeoordeling, en infrastructuur.
- **Lokale sportverenigingen:** Input van een lokale zwem- of triatlonclub kan zeer waardevol zijn zowel bij de opstart als bij verdere implementatie.

> Kick-off vergadering

- Organiseer een eerste bijeenkomst met alle leden van de werkgroep om het doel en de te volgen methodiek duidelijk te maken.
- Verdeel de verantwoordelijkheden op basis van de expertise van elke partij.
- Bepaal een tijdlijn voor het invullen van het screeningdocument en eventuele deadlines.

2.2.2 Verzamelen van Informatie: Stap voor stap analyse

Het invullen van de screening vereist het verzamelen van gegevens op verschillende vlakken (zie [bijlage 1](#)). Volg hierbij een gestructureerde aanpak waarbij iedere verantwoordelijke partij de nodige informatie verzamelt voor hun deel van de screening.

> Individuele takenverdeling en informatieverzameling

- **Milieu-informatie:** Verantwoordelijkheid van de milieudienst of een externe expert om gegevens te verzamelen over waterkwaliteit, beschermde fauna en flora, en de impact van recreatief gebruik.
- **Waterbeheerinformatie:** Indien DVW de beheerder is, is het raadzaam om de screening vooraf in te vullen en met hen te overleggen. Watermaatschappijen of privébeheerders kunnen ook waardevolle input geven.
- **Infrastructuur en veiligheid:** De technische dienst en hulpdiensten analyseren de toegankelijkheid van de locatie en de mogelijkheden voor het plaatsen van infrastructuur zoals sanitaire voorzieningen, afbakening en toezicht indien dit nodig blijkt uit de risicobeoordeling.

- **Natuurbescherming:** Bij gebieden die onder beheer van het ANB, Natuurpunt of een andere natuurorganisatie vallen, worden zij nauw betrokken om ervoor te zorgen dat de ecologische impact beperkt blijft. Ook bij gebieden die niet onder beheer van een natuurorganisatie vallen is natuurbescherming relevant.

> **Periodieke vergaderingen**

- De werkgroepsleden kunnen regelmatig samenkomen om de voortgang te bespreken.
- Documenteer en beoordeel gezamenlijk of alle nodige informatie verzameld werd.

2.2.3 Screeningdocument invullen

Het invullen van de screening is een cruciale stap waarbij de verzamelde informatie wordt verwerkt en de haalbaarheid van de locatie als vrije zwemzone wordt beoordeeld.

Volgende aspecten maken deel uit van de 'screening plaatsbepaling' ([bijlage 1](#)).

2.2.3.1 Paspoort waterlichaam

In het eerste deel van het screeningsdocument 'Paspoort waterlichaam' geef je een algemene beschrijving van de locatie, het concept van de potentiële vrije zwemzone en de beheerder. Deze informatie kan verkregen worden tijdens de gesprekken met de betrokkenen, zoals een beheerder, gebruiker of andere betrokken diensten.

Je kan dit concept samen bepalen met de werkgroep of je kan vooraf al een aanzet geven voor je in gesprek gaat met één van de betrokkenen. Indien je als lokaal bestuur het wateroppervlak niet zelf beheert, kan dit onderdeel het gesprek op gang trekken tussen beide partijen.

2.2.3.2 Geografie

In dit deel verzamel je, al dan niet samen met de werkgroep of betrokken partners, geografische informatie over de locatie voor de potentiële vrije zwemzone. Dit gaat van de ligging en bereikbaarheid van de locatie tot de bodemgesteldheid van de oever. Er kunnen bijvoorbeeld verborgen hindernissen liggen op de onderwaterbodem waar rekening mee gehouden moet worden.

2.2.3.3 Waterkwaliteit

Bekijk de algemene waterkwaliteit. Ga na of er in het verleden waterkwaliteitsanalyses werden uitgevoerd. Laat zelf nieuwe analyses van de waterkwaliteit uitvoeren. Doe dit best bij verschillende omstandigheden, zo kan er een beeld worden gevormd van de algemene waterkwaliteit. Neem zeker ook een staal na neerslag, aangezien dit een invloed kan hebben op de waterkwaliteit. In [hoofdstuk 3.3.1](#) vind je meer informatie over waterkwaliteit.

> **Gezamenlijke sessie**

- Organiseer een gezamenlijke werksessie met de werkgroepsleden, waarbij de verzamelde gegevens stapsgewijs worden ingevoerd in het screeningdocument.
- Dit kan zowel fysiek als digitaal plaatsvinden (bijv. via videoconferentie of een gedeeld document).
- Stel duidelijke vragen en vul de secties in over de verschillende aspecten.

> **Extern overleg**

- **Vooraf ingevulde screening:** Wanneer een externe beheerder van het wateroppervlak (zoals DVW of ANB) betrokken is, kan de screening vooraf worden ingevuld om een beter beeld te geven van de plannen. Dit helpt bij het verkrijgen van een schriftelijk akkoord.
- **Individuele opvolging:** Als er privébeheerders betrokken zijn, probeer hen dan van bij het begin te betrekken bij het proces en organiseer dan ook afzonderlijke overleggen om zeker te zijn dat zij zich kunnen vinden in de voorgestelde plannen.

2.2.4 Overleg en schriftelijk akkoord met de beheerder

Na het invullen van de screening, moet een formeel schriftelijk akkoord worden opgesteld met de beheerder van het wateroppervlak.

> Consensusgesprek

- Plan een gesprek met de beheerder (bijvoorbeeld DVW of een private eigenaar) om het ingevulde screeningdocument te bespreken.
- Zorg ervoor dat alle betrokkenen akkoord zijn met de voorgestelde locatie en de risico's die daarmee gepaard gaan.

> Schriftelijk akkoord

- Werk samen met de juridische dienst van het lokale bestuur om een officieel akkoord op te stellen.
- Dit akkoord moet de goedgekeurde locatie, de voorwaarden voor exploitatie, en eventuele aanvullende maatregelen bevatten.

2.2.5 Eindbespreking en finaliseren van de screening

Nadat het screeningdocument is ingevuld, houdt de werkgroep een eindbespreking om ervoor te zorgen dat alles volledig is en geen cruciale informatie ontbreekt.

> Eindvergadering en controle

- Beleg een laatste vergadering om het ingevulde screeningdocument en de bijlagen door te nemen.

2.2.6 Communicatie en feedback

Ook na de finalisering van de screening is het belangrijk om te blijven communiceren met de betrokkenen en hen op de hoogte te houden van het proces.

> Communiceer updates

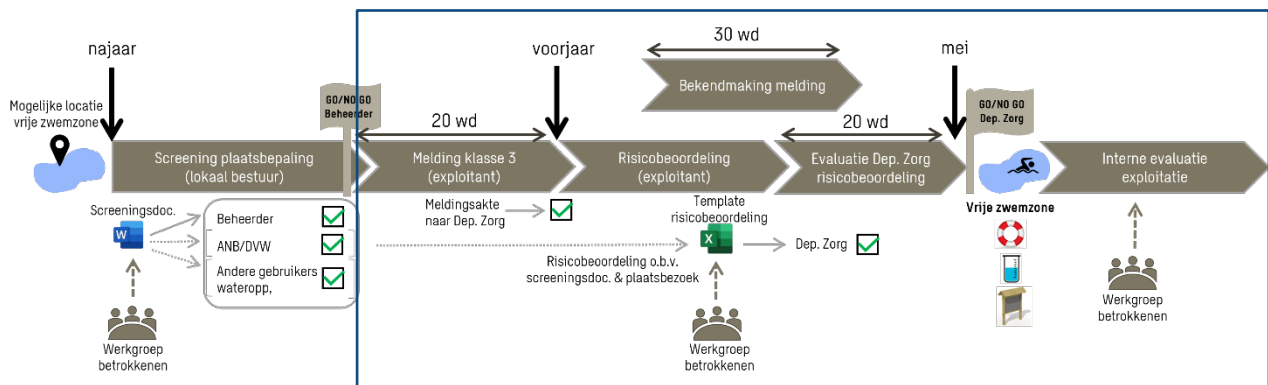
- Houd de werkgroep op de hoogte van het verdere proces door bv. mails uit te sturen bij belangrijke stappen zoals de melding bij het omgevingsloket, het opmaken en indienen van de risicobeoordeling en de start van de exploitatie (zie [hoofdstuk 3](#)).
- Plan indien nodig nog aanvullende overlegmomenten met de werkgroep tijdens het vervolgproces. Bijvoorbeeld tijdens het opmaken van de risicobeoordeling door de exploitant, of het bespreken van de feedback op de risicobeoordeling door Departement Zorg (zie [hoofdstuk 3.2](#)).

3 EXPLOITATIE

De exploitatie van een vrije zwemzone is enkel mogelijk op locaties die door de lokale besturen zijn aangeduid als potentiële vrije zwemzone (zie [hoofdstuk 2](#)). Wil je op een van deze locaties een vrije zwemzone exploiteren, dan is een melding van klasse 3 nodig (zie [meldingsakte](#)). Daarnaast moet de exploitant een plaats specifieke risicobeoordeling opmaken (zie [bijlage 2](#)) en deze laten goedkeuren door het Departement Zorg.

De leidraad hieronder helpt bij het opmaken van de risicobeoordeling. De opmaak van een risicobeoordeling is niet enkel verplicht voor vrije zwemzones maar ook voor open zwemgelegenheden. Deze risicobeoordeling tracht de voornaamste factoren in kaart te brengen die betrekking hebben op veiligheid, hygiëne en waterkwaliteit. De exploitant moet deze ingevulde risicobeoordeling en aanvullende documenten doorsturen naar het Departement Zorg ter goedkeuring. Andere vormen van risicobeoordelingen worden niet goedgekeurd.

3.1 KORT STAPPELPLAN EXPLOITATIE VRIJE ZWEMZONE

3.1.1 Ga na of de locatie aangeduid is als potentiële vrije zwemzone

Ga na of de locatie die je als vrije zwemzone wil exploiteren, door de lokale besturen is aangeduid als potentiële vrije zwemzone. Dit vraag je na bij jouw lokaal bestuur.

3.1.2 Maak melding van de exploitatie ingedeelde inrichtingen klasse 3 in het omgevingsloket

Voor de exploitatie van een vrije zwemzone is een melding klasse 3 nodig. Het college van burgemeester en schepenen dient akte te nemen van de melding binnen een termijn van 20 dagen.

Meer informatie over deze meldingsakte vind je op [Meldingsakte voor een stedenbouwkundige handeling of een klasse 3 inrichting | Vlaanderen.be](#).

3.1.3 Maak de risicobeoordeling op

Een risicobeoordeling is verbonden met het exploitatieplan van de vrije zwemzone. Voor de exploitatie moet de exploitant in het bezit zijn van een risicobeoordeling die is goedgekeurd door het Departement Zorg. Maak gebruik van het sjabloon in [bijlage 2](#) voor de opmaak van de risicobeoordeling. Identificeer wat de risico's zijn en welke voorzorgsmaatregelen je moet/kan nemen om deze risico's te beperken.

[Hoofdstuk 3.2](#) is voorzien als leidraad voor het opmaken van de risicobeoordeling.

3.1.4 Stuur de risicobeoordeling door naar het Departement Zorg

Stuur de risicobeoordeling en bijhorende documenten door naar het Departement Zorg (recreatiewater@vlaanderen.be). Departement Zorg zal de documenten beoordelen en aangeven of de aanvraag goedgekeurd is, afgekeurd is of gestaafd moet worden met aanvullende informatie. Goedkeuring door Departement Zorg gebeurt maximaal 20 werkdagen na indiening.

3.1.5 Communiceer, exploiteer, evalueer en stuur bij

Na het vervullen van alle noodzakelijke formaliteiten kan de exploitatie van de vrije zwemzone beginnen. Bereid de start van de exploitatie goed voor. Waar komt de reddingsboei en het algemeen infobord van de vrije zwemzones (zie [hoofdstuk 3.4.1.1](#)), zijn bepaalde afspraken nodig, maak je al dan niet een intern reglement op ... Eenmaal operationeel is het belangrijk om te blijven communiceren met zowel de betrokken partijen als de zwemmers en te evalueren of de zone veilig en succesvol wordt geëxploiteerd.

3.1.6 Aandachtspunten

Voor je begint aan de exploitatie, zijn er een aantal zaken waar je op voorhand best even bij stilstaat.

Tijd

Als je inzet op veiligheid zal je daar tijd aan moeten besteden. Stel bijvoorbeeld een realistische meerjarenplanning op en definieer een aantal mijlpalen waar je doelgericht naartoe wilt werken. Wees ervan bewust dat werken aan veiligheid een blijvend aandachtspunt is.

Middelen

Tijdens het proces zullen er ook een aantal pijnpunten naar boven komen, die misschien financiële inspanningen vragen.

Draagvlak

Om vlotter tijd en middelen vrij te kunnen maken, is het belangrijk dat je werkt aan een draagvlak bij het beleid. Laat het bestuur weten dat je extra zal inzetten op de veiligheid en dat dit de nodige tijd en energie vraagt.

Realistisch

Ga ervoor, maar blijf ook realistisch. Niet elk risico kan je tot nul reduceren vooraleer je kan starten. Een bepaald risico is aanvaardbaar. Ook bij de beheersmaatregelen kan je al starten met voorlopige maatregelen.

3.2 RISICOBEOORDELING

Nadat, of gelijktijdig met, de aanvraag voor melding van exploitatie klasse 3 (zie [meldingsakte](#)), moet er een risicobeoordeling opgemaakt worden.

Voor de exploitatie van een vrije zwemzone of open zwemgelegenheid is een risicobeoordeling noodzakelijk en verplicht. Het opmaken van een risicobeoordeling bestaat uit twee stappen. De eerste stap is alle informatie verzamelen, de tweede stap de effectieve risicobeoordeling opmaken en maatregelen uitwerken. Om de exploitant te helpen met de opmaak van de risicobeoordeling kan dit hoofdstuk als leidraad gebruikt worden. Voor de definitieve risicobeoordeling dient [bijlage 2](#) gebruikt te worden. Zo zal de goedkeuring door het Departement Zorg vlot verlopen. Een risicobeoordeling die is opgemaakt in een ander formaat zal niet goedgekeurd worden.

3.2.1 Methodiek

De risicobeoordeling maak je best in samenspraak met de beheerder (indien het wateroppervlak niet in eigen beheer is). De doelstelling van de risicobeoordeling is enerzijds om de belangrijkste risico's te identificeren en anderzijds om beheersmaatregelen te ontwikkelen.

3.2.1.1 Informatie verzamelen (samen met de werkgroep)

Ga ter plaatse om de risico's te bekijken. Kijk door de ogen van een recreant en overloop de verschillende stappen: Hoe ga je in het water? Wat kan er gebeuren tijdens het zwemmen? Hoe geraak je uit het water ... Bekijk de omgeving, de oever, de zwemzone ... Identificeer de mogelijke risico's en maak hier een lijst van. [Hoofdstuk 3.2.2](#) kan hiervoor als leidraad gebruikt worden.

 TIP: Indien voorhanden, kan de verzamelde informatie in 'screening plaatsbepaling' helpen (zie [hoofdstuk 2](#)).

3.2.1.2 Vul de risicobeoordeling in

Neem de template voor de risicobeoordeling ([bijlage 2](#)) bij de hand en vul deze in.

→ Hoofding

Vul de hoofding zo volledig mogelijk in.

→ Identificatie risico's

De template bevat enkele standaard risico's. Deze zijn weergegeven in de kolom 'Identificatie risico's'.

Vul deze kolom **aan** met de locatie-specifieke risico's. Dit doe je aan de hand van de lijst met risicofactoren die je tijdens het plaatsbezoek hebt genoteerd.

→ Effect

Het risico is de kans dat een potentieel gevaar resulteert in een daadwerkelijk incident en de ernst van het letsel of de schade die dit tot gevolg heeft. Geef in kolom 'Effect' aan welke letsels of schade mogelijk zijn overeenkomstig het gegeven risico. Voor de standaard risico's is deze kolom al ingevuld.

→ Mate van risico voor het nemen van de maatregelen

Geef bij elk van de risico's de mate van risico aan dat op het moment van inventaris van toepassing is. Dit doe je aan de hand van het Model Fine & Kinney. Dit model laat toe om een risico te definiëren als laag, gemiddeld of hoog, afhankelijk van de kans op voorkomen en de ernst van het incident of letsel. Ga bij deze beoordeling uit van het worst-case scenario. [Hoofdstuk 3.2.2](#) kan hiervoor als leidraad gebruikt worden.

Model Fine & Kinney

Kans	Bijna niet denkbaar	Denkbaar maar niet waarschijnlijk	Waarschijnlijk	Zeer waarschijnlijk
Effect				
Geen / nauwelijks letsel of hinder				
Letsel of hinder				
Ernstig letsel en/of hinder				
Zeer ernstig letsel en/of verdrinking				

Risico is laag
 Risico is gemiddeld
 Risico is hoog

Voor enkele standaardrisico's is de risicowaarde al ingevuld. Deze kunnen niet veranderd worden. Als een standaard risico (= een risico dat standaard in de template staat) op het moment van de inventarisatie niet aanwezig is of niet van toepassing is, geef je dat aan in de kolom 'Toelichting'.

➡ **TIP:** Risicobeoordeling is kwalitatief, en dus subjectief. Daarom is het aangewezen om met meerdere personen (of een werkgroep) deze beoordeling uit te voeren.

➔ **Beheersmaatregelen of procedures**

Ga na welke maatregelen er genomen kunnen worden om de risico's te verkleinen. Doe dit zeker voor alle gemiddelde- en hoge risico's. In kolom 'Beheersmaatregelen of procedures' geef je aan welke maatregelen er effectief genomen (zullen) worden of welke procedures er van toepassing (zullen) zijn. Zijn er plannen om maatregelen te nemen, maar zijn ze nog niet uitgevoerd? Zet deze ook mee in de tabel en geef aan wanneer deze plannen uitgewerkt worden. [Hoofdstuk 3.2.2](#) kan hiervoor als leidraad gebruikt worden.

➡ **TIP:** Maatregelen genomen/gepland of procedures opgemaakt? Geef deze dan weer in de risicobeoordeling en staaf, indien nodig, met extra informatie en/of documenten (bv. analyseverslagen, foto's ...).

➔ **Mate van risico na nemen van de maatregelen**

Als laatste stap ga je na wat het eindrisico is voor alle risicofactoren die werden genoteerd. Dit is de risicowaarde na het nemen van maatregelen of het invoeren van procedures en kan eveneens laag, gemiddeld of hoog zijn.

➔ **Toelichting**

In de kolom 'Toelichting' kan extra informatie gegeven worden over de maatregelen, waarom bepaalde zaken al dan niet zijn gedaan, link naar bijgevoegde documenten, etc. Bij enkele risico's staan in deze kolom vragen geformuleerd. Geef hier, indien van toepassing, een antwoord op.

3.2.2 Identificatie risico's, risicowaarden en maatregelen

Hieronder vind je informatie over hoe je een risico kan identificeren, hoe je de risicowaarde bepaalt en worden mogelijke maatregelen aangereikt.

Het opstellen van een gedegen risicobeoordeling is cruciaal voor de veiligheid van een vrije zwemzone. Hier worden ten minste de waterkwaliteit, veiligheid en hygiëne in opgenomen. Door aandacht te besteden aan onderstaande punten en risico's, kunnen potentiële gevaren worden geminimaliseerd en kan een veilige zwemomgeving worden gecreëerd. Indien de omstandigheden veranderen, moet de exploitant ook de risicobeoordeling bijwerken, updaten en terug voorleggen aan Departement Zorg voor goedkeuring.

Eén van de belangrijkste maatregelen is sensibiliseren en communiceren. In [hoofdstuk 3.4](#) wordt er meer informatie gegeven over communicatie. Zo wordt er ook een template voor een infobord aangereikt die, met locatie-specifieke informatie, bij de zwemzone kan geplaatst worden.

Enkel noodzakelijke en belangrijke procedures, waar best naar verwezen wordt in de risicobeoordeling zijn opgenomen in [hoofdstuk 3.3](#).

3.2.2.1 Oever en onderwaterbodem

De oever is de plaats waar zwemmers in en uit het water gaan. Het veilig in en uit het water gaan is een fundamenteel aspect van de zwemveiligheid. Ongevallen bij het betreden en verlaten van het water kunnen ernstige gevolgen hebben, variërend van uitglijden en vallen tot verwondingen door obstakels op de oever. Daarom is het van groot belang om deze punten zorgvuldig te analyseren en te beveiligen.

Bij het beoordelen van de veiligheid van in- en uitstapplaatsen moeten verschillende factoren in overweging worden genomen, zoals de stabiliteit van de ondergrond, de aanwezigheid van antislipmaterialen, en mogelijke obstakels die verwondingen kunnen veroorzaken. Door deze elementen grondig te onderzoeken en passende maatregelen te nemen, kan je als exploitant van de zwemzone ervoor zorgen dat zwemmers veilig het water in en uit kunnen gaan. Hieronder vind je dezelfde criteria als in de risicobeoordeling. Deze zijn echter niet alomvattend. Bekijk daarom steeds elke zwemzone aandachtig.

Ook bij het beoordelen van de onderwaterbodem moeten verschillende aspecten in overweging worden genomen, zoals de aanwezigheid van scherpe of gevaarlijke objecten, de stabiliteit van de bodem, en eventuele (plotse) veranderingen in de bodemstructuur. Door deze factoren zorgvuldig te analyseren en passende maatregelen te nemen, kan je als exploitant ervoor zorgen dat de onderwateromgeving veilig is voor alle gebruikers.

> **Obstakels op de oever**

- **Gezondheidsrisico:** Aan scherpe voorwerpen zoals gebroken glas, roestige metalen of scherpe stenen die op de oever liggen, kunnen zwemmers zich ernstige snijden en verwonden. Ook is er valgevaar en kan de zwemmer, in worst-case scenario, iets breken bij zijn val.

Ook planten kunnen een risico vormen. De zwemmers kunnen vast komen te zitten in de planten, erover struikelen of worden verwond door takken of doornen. Het kan er ook voor zorgen dat de zwemmers niet of moeilijk uit het water geraken.

Zijn er gaten aanwezig in de oever? Het is mogelijk dat hier dieren zoals ratten en muizen in zitten. Dit zijn dragers van allerlei ziekten zoals leptospirose.

- **Maatregel:** Controleer regelmatig de oever en verwijder gevaarlijke en losliggende objecten. Veel planten? Zorg dat de toegang tot het water vrij is van struiken, takken en ander plantmateriaal dat voor een hindernis zorgt.

Plan de controle op regelmatige tijdstippen in en voer deze minstens aan het begin van het zwemseizoen uit. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

Een zwemzone waar veel ratten zijn, is afgeraden. Zijn er toch enkele (ratten)holen aanwezig? Zorg er dan voor dat de zwemmers niet in deze zone het water ingaan. Duid aan waar de zwemmers best in het water gaan. Dit laatste kan bijvoorbeeld op het infobord komen te staan.

> **Instabiele oever**

- **Gezondheidsrisico:** Bij een oever die sterk afbrokkelt of waarvan de grond ondermijnd is, bestaat het risico dat zwemmers uitglijden, vallen of vast komen te zitten met verwondingen tot gevolg.
- **Maatregel:** Verstevig oevers waar nodig. Plaats waarschuwborden bij instabiele gebieden en/of duid aan waar de zwemmers best in het water gaan. Dit laatste kan bijvoorbeeld op het infobord komen te staan. Ook hier is een jaarlijkse controle zeker niet overbodig. Plan de controle op regelmatige tijdstippen in en voer deze minstens aan het begin van het zwemseizoen uit. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Verkeer in nabijheid van de oever**

- **Gezondheidsrisico:** Als er verkeer is in de buurt van het zwemgebied, kunnen zwemmers in aanraking komen met fietsers, brommers en andere weggebruikers met ernstige verwondingen tot gevolg.
- **Maatregel:** Een zwemzone nabij druk verkeer is af te raden. Voorzie duidelijke regels nabij de oever, duid de ligplaats aan en de plaats waar er best in het water wordt gegaan. Dit kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

> **Steigers en pontons**

- **Gezondheidsrisico:** Slecht onderhouden steigers of pontons kunnen gevaarlijk zijn voor zwemmers. Losse planken, roestige bevestigingen of instabiele constructies kunnen leiden tot ongelukken of verwondingen.
- **Maatregel:** Zorg voor goed gemarkeerde en stabiele in- en uitstapplaatsen. Gebruik antislipmateriaal en plaats duidelijke waarschuwborden. Plan een controle op regelmatige tijdstippen in en voer deze minstens aan het begin van het zwemseizoen uit. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Ondiepe onderwaterbodem (< 1.7m)**

- **Gezondheidsrisico:** Een ondiepe onderwaterbodem met rotsen of scherpe voorwerpen kan leiden tot verwondingen van zwemmers. Zeker wanneer er in het water gesprongen of gedoken wordt.
- **Maatregel:** Informeer de recreanten over de ondiepe onderwaterbodem en geef aan het water voorzichtig te betreden en dat duiken verboden is. Deze informatie kan bv. op het infobord komen.

➡ **TIP:** Geef in de risicobeoordeling mee hoe diep het zwemwater is.

> **Steile onderwaterbodem**

- **Gezondheidsrisico:** Een steile onderwaterbodem kan zwemmers verrassen en hun vermogen om te zwemmen belemmeren. Dit kan leiden tot paniek en verdrinking.
- **Maatregel:** Het markeren van de overgang tussen ondiep en diep water helpt zwemmers om veilig te blijven. Steile onderwaterbodem? Geef deze informatie ook mee aan de recreanten. Dit kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

➡ **TIP:** Geef in de risicobeoordeling mee hoe de diepte van het zwemwater evolueert.

> **Instabiele onderwaterbodem**

- **Gezondheidsrisico:** Modderige of losse onderwaterbodems kunnen zwemmers doen wegzakken of vasthouden. Dit kan leiden tot (bijna)verdrinking of paniek.
- **Maatregel:** Laat de onderwaterbodem nakijken door de brandweer. Ga met hen in discussie om na te gaan hoe vaak deze controle uitgevoerd dient te worden en welke andere maatregelen je nog dient te nemen. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan. Informeer en sensibiliseer de gebruiker over de ondergrond. Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

> **Obstakels onder water (stenen, waterplanten, afval)**

- **Gezondheidsrisico:** Ondergedompelde obstakels zoals stenen, boomwortels of afval kunnen zwemmers verwonden of vasthouden.
- **Maatregel:** Laat de onderwaterbodem nakijken door de brandweer. Ga met hen in discussie om na te gaan hoe vaak deze controle uitgevoerd dient te worden en welke andere maatregelen je nog dient te nemen. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

3.2.2.2 Zwemzone

Verskillende omgevingsfactoren kunnen de risico's in een zwemzone aanzienlijk beïnvloeden.

Het is daarom essentieel om deze factoren zorgvuldig te evalueren en passende maatregelen te nemen om de veiligheid te waarborgen.

> **Zwemzone in de nabijheid van scheep/recreatievaart**

- **Gezondheidsrisico:** Als de zwemzone zich bevindt in een druk recreatiegebied, bestaat het risico op aanvaring of golfslag met ernstige letsels of (bijna)verdrinking tot gevolg.
- **Maatregel:** Een zwemzone in de nabijheid van scheep/recreatievaart wordt afgeraden. Enkel in uitzonderlijke gevallen is dit mogelijk. Zorg voor duidelijke afspraken en eventueel afbakening van het gebied. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Zwemzone in nabijheid van gevaarlijke objecten (kades, sluizen, ed.)**

- **Gezondheidsrisico:** Als de zwemzone zich bevindt nabij gevaarlijke objecten, bestaat het risico dat recreanten hierop klimmen, vanaf springen, etc. met ernstige letsels of (bijna)verdrinking tot gevolg.
- **Maatregel:** Een zwemzone in de nabijheid van gevaarlijke objecten wordt afgeraden. Enkel in uitzonderlijke gevallen is dit mogelijk. Zorg voor duidelijke afspraken en eventueel afbakening van het gebied. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Diepte van water in zwemzone**

- **Gezondheidsrisico:** Onverwachte diepe gebieden kunnen een koudeshock veroorzaken die zelfs voor goede zwemmers een verdrinkingsrisico vormt.
- **Maatregel:** Het is belangrijk om duidelijk de diepte aan te geven, duiken te verbieden en waarschuwingsborden te plaatsen. Geef goed aan wat het waterprofiel is op het infobord.

> **Scherpe temperatuurovergangen**

- **Gezondheidsrisico:** Scherpe temperatuurovergangen kunnen een koudeshock veroorzaken die zelfs voor goede zwemmers een verdrinkingsrisico vormt. Deze ontstaan door een verandering in diepte van de zwemzone maar ook door koude stromingen of een groot verschil tussen lucht- en watertemperatuur.
- **Maatregel:** Communiceer over dit risico. Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

> **Sterke stroming**

- **Gezondheidsrisico:** Sterke stromingen kunnen zwemmers meesleuren naar diepere wateren of vermoeidheid veroorzaken. Dit kan leiden tot verdrinking.
- **Maatregel:** Een zwemzone waar sterke stroming aanwezig is wordt afgeraden. Waarschuw bij sterke stromingen, denk hierbij ook aan onderwaterstromen die kunnen voorkomen bij diepe zwemzones (koudestromen). Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

> **Chemische stoffen in het water (overstorten, industrie, bedrijfsterreinen, brownfields ...)**

- **Gezondheidsrisico:** Overstorten, industrie- en koelwaterlozingen, etc. brengen veel chemische stoffen in het water waardoor er een groot ziekterisico is.
- **Maatregel:** Een zwemzone in de nabijheid van overstorten, industrie, bedrijfsterreinen, brownfields, etc. wordt afgeraden. Laat het water analyseren op verschillende chemische (drinkwater) parameters.

➔ **TIP:** Voeg de analyses bij aan de risicobeoordeling.

> **Ziekteverwekkers in het water: E.coli en intestinale enterokokken**

- **Gezondheidsrisico:** Biologische ziekteverwekkers in zwemwater vormen een aanzienlijk gezondheidsrisico voor zwemmers. E.coli en intestinale enterokokken zijn indicatieparameters voor ziekteverwekkers in het water. Deze ziekteverwekkers, zoals bacteriën, virussen en parasieten, kunnen verschillende ziekten veroorzaken, variërend van milde huidinfecties tot ernstige gastro-intestinale aandoeningen.
- **Maatregel:** Het monitoren van het water op deze parameters is verplicht. In [hoofdstuk 3.3.1](#) wordt meer informatie gegeven over de te volgen procedure. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan, hang de analysesresultaten op het infobord en volg het advies van Departement Zorg op.

> **Cyanobacteriën (blauwalgen)**

- **Gezondheidsrisico:** Bloei van cyanobacteriën kan giftige stoffen produceren die huiduitslag, maagkrampen, braken, diarree en in ernstige gevallen leverbeschadiging kunnen veroorzaken.
- **Maatregel:** Het monitoren van het water op deze parameter is verplicht. In [hoofdstuk 3.3.1](#) wordt meer informatie gegeven over de te volgen procedure. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan, hang de analysesresultaten op het infobord en volg het advies van Departement Zorg op.

> **Speel- en sporttoestellen in-, op- of aan het water**

- **Gezondheidsrisico:** Als de zwemzone zich bevindt nabij speel- en sporttoestellen, bestaat het risico dat recreanten hierop klimmen, vanaf springen, etc. met ernstige letsels of (bijna)verdrinking tot gevolg.
- **Maatregel:** Speel- en sporttoestellen dienen gekeurd te zijn. De [reglementering](#) is te vinden op de website van de Federale Overheidsdienst Economie.

3.2.2.3 Bezoekers / recreanten

Het gedrag van recreanten speelt een cruciale rol in de veiligheid van een zwemzone. Ongewenst of risicovol gedrag kan leiden tot ongevallen en verwondingen, niet alleen voor de persoon zelf, maar ook voor andere zwemmers. Het is daarom essentieel om het (potentieel) gedrag van recreanten te beoordelen en te beheren om een veilige en plezierige zwemomgeving te waarborgen.

Bij het uitvoeren van een risicobeoordeling voor het (potentieel) gedrag van recreanten moeten verschillende aspecten in overweging worden genomen, zoals de naleving van veiligheidsregels, het bewustzijn van de gevaren, en de bereidheid om instructies van toezichthouders op te volgen. Door deze factoren zorgvuldig te analyseren en passende maatregelen te implementeren, kunnen beheerders van zwemzones het risico op ongevallen aanzienlijk verminderen. Evaluatie is hier heel belangrijk.

> **Aantal baders/ zwemmers (drukke gerelateerd aan de omvang van de zwemzone)**

- **Gezondheidsrisico:** Als de zwemzone overvol is en er onvoldoende ruimte is voor zwemmers, kan dit leiden tot verdringing, botsingen en paniek. In extreme gevallen kan het zelfs (bijna)verdrinking veroorzaken.
- **Maatregel:** Ga op verschillende tijdstippen, dagen en seizoenen langs de zwemzone en evalueer de situatie. Is er op bepaalde dagen (te) veel volk, overweeg dan om op zo'n momenten een redder in te schakelen of om andere maatregelen te nemen. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Niet zwemvaardige bezoekers**

- **Gezondheidsrisico:** Onervaren zwemmers hebben een groot risico op (bijna)verdrinking.
- **Maatregel:** Informeer over de diepte en mogelijke bijhorende risico's zoals temperatuurverschillen. Adviseer eventueel het gebruik van wetsuits en boeien. Moedig aan om nooit alleen te zwemmen en vermijd duiken in diep water. Sensibiliseer bezoekers dat deze zwemzone enkel geschikt is voor zwemvaardige volwassenen. Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

Ga op verschillende tijdstippen, dagen en seizoenen langs de zwemzone en evalueer de situatie. Zijn er heel veel onervaren zwemmers aanwezig, overweeg dan om op zo'n momenten een redder in te schakelen of om andere maatregelen te nemen. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Gebruik van geestverruimende genotsmiddelen (Alcohol, drugs, lachgas, e.d.)**

- **Gezondheidsrisico:** Zwemmen onder invloed van alcohol, drugs of andere stoffen kan leiden tot verminderde coördinatie, risicovol gedrag en agressie. Dit vergroot het risico op (bijna)verdrinking en (ernstige) letsels.
- **Maatregel:** Communiceer en sensibiliseer dat het combineren van drugs en/of alcohol met zwemmen, niet is toegelaten. Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen. Ga op verschillende tijdstippen, dagen en seizoenen langs de zwemzone en evalueer de situatie. Is de consumptie van geestverruimende genotsmiddelen een probleem, neem hier dan gepaste maatregelen. Schrijf deze procedure uit in het exploitatieplan.

> **Huisdieren**

- **Gezondheidsrisico:** Huisdieren brengen pathogenen mee in het water. Dit zorgt voor een ziekterisico. Daarnaast kan een huisdier een potentieel risico op (bijna) verdrinking en verwonding zijn.
- **Maatregel:** Huisdieren zijn verboden in een vrije zwemzone. Deze informatie kan bijvoorbeeld op het infobord komen.

3.2.2.4 Locatie-specifieke risico's

Locatie-specifieke risico's zijn risico's die specifiek van toepassing zijn voor jouw zwemzone. In de eerste stap van de opmaak van een risicobeoordeling werd er ter plaatse nagegaan welke risicofactoren er allemaal aanwezig zijn. Ga na welke maatregelen er kunnen genomen worden om de risico's te verkleinen. Zet eventuele informatie bij op het infobord en schrijf procedures uit in het exploitatieplan.

3.3 EXPLOITATIEPLAN

Een risicobeoordeling is verbonden met het exploitatieplan van de vrije zwemzone. Uit de risicobeoordeling zullen maatregelen komen die de exploitant zal uitvoeren. De maatregelen kunnen zowel praktisch van aard zijn, als te volgen procedures. Deze procedures worden uitgeschreven in het exploitatieplan. Hieronder staan enkele procedures uitgewerkt die opgenomen kunnen/moeten worden in het exploitatieplan.

➔ **TIP:** Stuur het exploitatieplan mee met de risicobeoordeling naar het Departement Zorg.

3.3.1 Waterkwaliteit

In open zwemgelegenheden wordt het water wekelijks gecontroleerd door VMM.

Voor vrije zwemzones staat de exploitant zelf in voor de nodige monsternames, tenzij de VMM hiertoe overgaat. De resultaten van die monsternames worden doorgegeven aan de VMM en het Departement Zorg.

Zie [VLAREM II subafdeling 5.32.8.5 Vrije zwemzones](#)

Voor de vrije zwemzones gelden de milieukwaliteitsnormen vermeld in [bijlage 2.3.3.1 van VLAREM II](#).

Waterkwaliteit dient **minimaal elke twee weken** bepaald te worden (cf. Europese waterkwaliteit minstens 16 metingen over een periode van 4 jaar). De exploitant van een vrije zwemzone is verantwoordelijk voor de nodige monsternames en melding van aanwezige cyanobacteriën. Enkel wanneer de vrije zwemzone zich op dezelfde locatie bevindt als een open zwemgelegenheid, waar de VMM al watermonsters neemt, is dit niet het geval. Een monstername laat je uitvoeren door een [erkend labo](#) (drinkwater).

De monsternameplaats wordt bepaald op basis van waar de zwemmers het water in gaan en waar de verontreiniging het grootste is. Wordt het water altijd naar een kant toegewaaid (waar dus de meeste bladeren en vuil zullen liggen), is er een zone waar het water lang stil staat? Dan moet daar de waterkwaliteit gemeten worden. Wat de diepte betreft wordt er best een watermonster genomen aan de oppervlakte. Dit is de zone met het meeste risico op inname tijdens het zwemmen en waar het water het snelst opwarmt.

De exploitant geeft de opdracht aan het labo om de resultaten van de monsternames door te sturen naar VMM en het Departement Zorg. Het betreffende labo stuurt de analyses dan rechtstreeks door via een XML-bestand. De resultaten zullen daarna gepubliceerd worden op <http://www.kwaliteitzwemwater.be/>. De exploitant ontvangt van Departement Zorg het overzicht van de analyseresultaten met een zwemadvies. Dit zwemadvies kan zijn: Zeer goed, aanvaardbaar, slecht of zwemverbod.

Het zwemadvies dat het Departement Zorg uitstuurt is gebaseerd op de analyseresultaten van enerzijds de indicatorparameters E.coli en intestinale enterokokken en anderzijds van de aanwezigheid van cyanobacteriën. Dit document dient bij de vrije zwemzone te worden gehangen. Hiervoor is plaats voorzien op het infobord ([hoofdstuk 3.4.1.1](#)).

➔ **Beoordelingskader E. coli en intestinale enterokokken**

Het beoordelingskader dat Departement Zorg en VMM gebruiken voor de indicatorparameters voor ziekteverwekkers in het water is gebaseerd op het aanwezige aantal intestinale enterokokken en E. coli. Liggen de aantallen van intestinale enterokokken en E. coli respectievelijk onder de 400 en 1000 kve/100ml, dan is de waterkwaliteit zeer goed en luidt het advies 'zwemmen toegestaan'. Als één van deze parameters deze waarde overschrijdt is de waterkwaliteit aanvaardbaar en wordt zwemmen voor jonge kinderen en personen met een lage weerstand ontraden. Ligt het aantal intestinale enterokokken boven de 700 of E. coli boven de 2000, dan is de waterkwaliteit slecht.

Omdat een bacteriële contaminatie snel kan veranderen wordt er bij een eerste slechte waterkwaliteit het advies 'zwemmen ontraden' gegeven. Blijft de waterkwaliteit slecht bij de volgende monstername dan

wordt er geadviseerd om niet te zwemmen (zwemverbod) en te achterhalen waar de contaminatie vandaan komt.

KVE/100ml	Zeer goed	Aanvaardbaar	Slecht	Zwemverbod
Intestinale enterokokken / 100ml	≤ 400	≤ 700 (controlestaal nodig)	> 700 (controlestaal nodig)	> 700 (na controlestaal)
E coli / 100ml	≤ 1000	≤ 2000 (controlestaal nodig)	> 2000 (controlestaal nodig)	> 2000 (na controlestaal)
Zwemadvies	Geen problemen	Zwemmen wordt ontraden voor jonge kinderen, ouderen en personen met een lage weerstand.	Zwemmen wordt ontraden voor jonge kinderen, ouderen en personen met lage weerstand.	Zwemverbod

Figuur 1: beoordelingskader E. coli en intestinale enterokokken vrije zwemzone. bron: kwaliteitzwemwater.be/nl/normen, januari 2025.

➔ Melding cyanobacteriën (blauwalgen)

De meeste cyanobacteriën produceren toxines die zowel acuut (o.a. misselijk, hoofdpijn ...) als op lange termijn (o.a. kanker) gezondheidsrisico's met zich kunnen meebrengen. Bij warm weer en voedingsrijk water bestaat de kans dat ze beginnen groeien. Er vormt zich dan een laag in of op het water die een blauwgroene tot roodbruine kleur kan hebben.

Zie je, of heb je een vermoede van cyanobacteriën in de zwemzone? Dan is het belangrijk om dit snel te [melden en maatregelen te nemen](#).

🔄 **TIP:** Cyanobacteriën kunnen plots opkomen. Neem in de procedures ook op hoe je handelt als er potentieel toxische cyanobacteriën zijn vastgesteld tijdens de zwemuren en er al dan niet recreanten aanwezig zijn.

Meer informatie over cyanobacteriën vind je op de [website van VMM](#) en op de [website van Departement Zorg](#).

3.3.2 Veiligheid

3.3.2.1 Reddingsboei

De exploitant zorgt in de directe nabijheid van de vrije zwemzone voor de aanwezigheid van een reddingsboei. Deze reddingsboei hangt best aan of naast het infobord.

Zie [Vlarem II Artikel 5.32.8.5.4](#).

3.3.2.2 Infobord

Het infobord dient om ter plaatse de recreanten van alle nodige informatie te voorzien. [Hoofdstuk 3.4.1.1](#) kan hiervoor als leidraad gebruikt worden.

Op basis van de informatie die op het infobord aanwezig is, dienen de recreanten in staat te zijn om voor zichzelf uit te maken of ze hier op eigen risico willen en kunnen zwemmen. Daarnaast dienen bezoekers geïnformeerd te worden over de actuele dynamische omstandigheden bij de zwemwaterlocatie. Het is belangrijk om de recreanten duidelijk te maken dat ze eigen verantwoordelijkheid dragen.

Op het bord moet ten minste de volgende informatie aanwezig zijn:

- > Informatie over de waterkwaliteit
- > Informatie of er een tijdelijk zwemverbod is
- > Waar en wanneer zwemmen mogelijk is en onder welke voorwaarden
- > Locatie-specifieke risico's waar recreanten extra rekening mee moeten houden

Bij tijdelijke zwemverboden omwille van bv. slechte waterkwaliteit, weersvoorspellingen, buiten seizoen, hangt de uitbater een duidelijk verbodsbord boven of onder het bord. Een extra rode vlag of een extra verbodsbord kan, maar is geen verplichting.

3.3.2.3 Toezicht

Bij open zwemgelegenheden dienen er tijdens de openingsuren redders aanwezig te zijn.

Voor vrije zwemzones is dit niet zo. Per definitie is een vrije zwemzone, een zone waar vrij en op eigen risico kan gezwommen worden zonder georganiseerd toezicht. Indien de risicobeoordeling echter uitwijst dat redders moeten ingezet worden om de veiligheid te garanderen, moet de exploitant dit organiseren. Voor de veiligheid in de zit-/ligzone kan ook een beroep gedaan worden op politie of stadswachten, indien de risicobeoordeling uitwijst dat dit nodig is.

3.3.2.4 Hulpdiensten

Voor de exploitatie moeten duidelijke afspraken gemaakt worden met de hulpdiensten.

3.3.3 Hygiëne

Houd de zwemzone en de directe omgeving schoon. Verwijder regelmatig afval en zorg voor een hygiënische omgeving. Indien er extra voorzieningen aanwezig zijn zoals cabines of sanitair moeten deze op regelmatige basis worden gereinigd. Indien er vuilnisbakken aanwezig zijn, moeten deze regelmatig geleegd worden. (Zie [VLAREM II 5.32.8.4](#))

3.4 COMMUNICATIE

Om veiligheid te garanderen is communicatie belangrijk, zowel ter plaatse als vooraf via verschillende communicatiekanalen en de publieke ruimte.

3.4.1 Ter plaatse

De recreant moet ter plaatse in staat zijn de risico's in te schatten en een geïnformeerde beslissing te maken om al dan niet te zwemmen.

3.4.1.1 Infobord

Met dit infobord moeten bezoekers op een snelle, toegankelijke en positieve manier informatie vinden over de waterkwaliteit, veiligheid en hygiëne en eventuele verboden. Daarnaast kunnen facultatief nog andere gegevens een plek krijgen op het bord zoals aanwezige voorzieningen, de windrichting of de watertemperatuur.

De leidraad over hoe een bord er ter plaatse uit moet zien is gebaseerd op het [voorbeeld uit Nederland](#).

Een **template** voor het infobord werd uitgewerkt door de Vlaamse Milieu Maatschappij ([bijlage 3](#)).

Domein Hofstade (Sport Vlaanderen)

Figuur 2: Fictief voorbeeld van hoe het infobord aan de vrije zwemzone er uit kan zien op basis van de template.

Deze template bevat enkele vaste onderdelen, aan te passen voor de specifieke vrije zwemzone. Daarnaast kan het lokaal bestuur of de exploitant zelf nog aanvullingen doen.

Op het bord is plaats voorzien voor volgende informatie:

➔ **Naam zwemzone**

Hier komt de naam van de zwemzone.

➔ **Schets zwemzone**

Op het bord komt een uitgebreide schets van de zwemlocatie. De kaart is duidelijk herkenbaar van op de geplaatste positie (bv. "U bent hier"). Het toont relevante objecten en voorzieningen, zoals toegangspaden of -wegen, veiligheidsvoorzieningen (reddingsboei, EHBO ...), toilet, telefoon, kleedhokjes ... Bij een schematische weergave van de situatie is het water blauw, het strand geel en zijn de duinen, gras en bosschages groen.

Domein Hofstade (Sport Vlaanderen)

- **Risico's**

Zwemwaterprofielgegevens zoals de aanwezigheid van bronnen of gevoeligheid voor bijvoorbeeld blauwalg moet ook worden weergegeven.

- **Veiligheid**

De drijflijn (als deze aanwezig is, deze is niet verplicht) wordt met een stippellijn weergegeven op de kaart. Een getal bij de stippellijn geeft de diepte ter plaatse aan.

Twee vlaggen geven aan wat de baders- of zwemzone is. In deze zone is alleen zwemmen toegestaan. De drijflijn zal gelijk zijn aan of zich binnen de zone bevinden. Als er EHBO aanwezig is op de locatie kan dit met een pictogram in de kaart worden weergegeven.

Ook een watersportzone of een sportieve zwemzone kunnen op het plan aangeduid worden. Belangrijk is om de recreatieve zwemmer duidelijk te maken dat er niet gezwommen mag worden in die zone of slechts onder specifieke voorwaarden (bv. enkel zwemmen met wetsuit en boei).

- **Hygiëne**

In het kader van hygiëne is het aan te bevelen op de plattegrond weer te geven waar bezoekers hun afval kunnen deponeren. Ook de locatie van toiletten kan op de plattegrond worden weergegeven.

→ **Legende van de schets**

De legende maakt het gebruik van symbolen op de schets van de vrije zwemzone duidelijk.

→ **Waterkwaliteit**

Na de analyse van de zwemwaterkwaliteit (zie [hoofdstuk 3.3.1](#)), stuurt het Departement Zorg de exploitant de analyseresultaten met adviezen. De waterkwaliteit dient minimaal tweewekelijks gemeten te worden en kenbaar gemaakt te worden aan de bezoeker in het daarvoor voorziene vlak op het infobord. Alle info verschijnt ook op www.kwaliteitzwemwater.be.

- **Overschrijdingen**

Wanneer sprake is van een overschrijding van waterkwaliteitsnormen, dient dit duidelijk aangegeven te worden. Er kan een los bord worden geplaatst onder of over het bestaande bord met daarop een waarschuwing, negatief zwemadvies of een zwemverbod. De reden voor dit advies of verbod wordt best vermeld. Ook kan de exploitant extra waarschuwingborden plaatsen, op andere plaatsen dan bij het infobord. De reden voor de melding kan verschillen, bv. blauwalgen, slechte waterkwaliteit, botulisme, zwemmersjeuk ... Meer informatie vind je op www.kwaliteitzwemwater.be.

- **Europees label waterkwaliteit**

Daarnaast wordt met een viertal symbolen aangegeven welk Europees label van kwaliteitsklasse het zwemwater kan hebben (van uitstekend; drie sterren tot slecht; geen ster). Een groot symbool zal weergeven welke kwaliteit het zwemwater de afgelopen vier jaar had. Dit is pas mogelijk om weer te geven nadat de zwemzone minstens 2 jaar geopend is. In tussentijd mag deze zone leeg gelaten worden.

→ **Zwemwaterprofiel**

Op het infobord wordt plaats voorzien om de samenvatting van het zwemwaterprofiel op te hangen.

→ Verplichte vermeldingen

Naast de naam en schets van de vrije zwemzone met legende en de informatie over de waterkwaliteit, moeten volgende vermeldingen aanwezig zijn op het infobord:

- > Zwemseizoen en toezicht op de waterkwaliteit van bv. 1 mei t/m bv. 31 september.
- > Openingstijden (dit is standaard van zonsopgang tot zonsondergang, maar dit kan aangepast worden. Daarnaast kan er ook vermeld worden of in bepaalde periodes of uren redders voorzien zijn. Bv. "Toezicht van redders in juli en augustus van 9u00-17u00. Zwemmen zonder toezicht tussen 17u00-21u00". Of "Zwemmen enkel toegestaan tussen 7u00-22u00".)
- > Noodgeval? Bel 112
- > Zwemmen is op eigen risico
- > Link naar www.kwaliteitzwemwater.be
- > Logo Vlaanderen

Openingstijden: zonsopgang tot zonsondergang
Zwemseizoen en toezicht op de waterkwaliteit van 1 mei t/m 31 september
OPGELET: Zwemmen doe je hier op eigen risico.

Raadpleeg de actuele waterkwaliteit
op www.kwaliteitzwemwater.be

→ Andere vermeldingen

Als er specifieke richtlijnen zijn op de gehele locatie, kunnen deze ook op het infobord worden weergegeven. Probeer het gebruik van verboden als noodzakelijk kwaad te zien en plaats alleen de hoogst noodzakelijke richtlijnen als pictogram op het plan en in de legende. Belangrijke adviezen zijn er zeker, maar er wordt gekozen om slechts beperkt te communiceren ter plaatse.

Twee regels raden we aan om mee te geven op het bord:

- Zwem enkel binnen de afgebakende zwemzone
- Schat de gevaren en risico's in voor je het water ingaat

Afhankelijk van de locatie en specifieke kenmerken kan je nog enkele aandachtspunten meegeven, in de vorm van een pictogram, of in tekstvorm als 'afspraken'. Voorbeelden hiervan kan je vinden in [hoofdstuk 3.4.2.2 Adviezen en richtlijnen voor recreanten](#).

Zwem bij voorkeur niet alleen maar in groep. Kinderen onder de 10 jaar moeten begeleid worden door een zwemvaardige volwassene.

Tenslotte kan de **contactinformatie** van het lokale bestuur of de exploitant ook vermeld worden op het infobord. Er is ook plaats voorzien voor het logo van de stad of gemeente.

Contactgegevens:
Domein Hofstade (Sport Vlaanderen)
Teruurssesteenweg - 1981 Zemst (Hofstade)
015 61 83 60

Logo gemeente/uitbater

3.4.2 Overige communicatie

Er wordt gekozen om beperkt te communiceren ter plaatse a.d.h.v. het infobord (zie [hoofdstuk 3.4.1](#)), waar slechts enkele aandachtspunten op vermeld worden. Uitgebreidere communicatie naar het potentiële recreanten, buurtbewoners en het brede publiek kunnen gebeuren via andere kanalen.

3.4.2.1 Opstarten informatiecampagne

Het is aangeraden voor de start van elk zwemseizoen informatie over de vrije zwemzone te verspreiden binnen de stad of gemeente. Denk hierbij aan artikels in het stadskrantje, do's & don'ts op sociale media, een bericht op de website ... Het moet voor potentiële recreanten duidelijk zijn wat ze kunnen verwachten en waar ze rekening mee moeten houden.

3.4.2.2 Adviezen en richtlijnen voor recreanten

We raden lokale besturen aan om naar de recreant met adviezen en richtlijnen te werken i.p.v. een reglement. Dit strookt beter met het idee van een vrije zwemzone. De adviezen voor de recreant zorgen dat hij een gepaste keuze kan maken alvorens het water in te gaan.

Wanneer nodig geacht kan er ook een intern reglement en/of politiereglement opgemaakt worden waarin gedragsregels opgenomen worden, maar gezien het idee van de vrije zwemzone, is dit zeker niet noodzakelijk.

Aangezien er ter plaatse slechts beperkt gecommuniceerd wordt, kan er voor gekozen worden om op de website van het lokale bestuur of de exploitant meer uitgebreide richtlijnen te plaatsen.

Voorbeelden van richtlijnen en adviezen:

- Zwem enkel wanneer het licht is of tijdens de toegestane uren
- Zwem steeds met een zwemvaardige partner in de buurt
- Ga nooit het water in onder invloed van alcohol of drugs
- Kinderen onder 10 jaar zwemmen altijd samen met een zwemvaardige volwassene
- Geen andere recreatie toegelaten
- Zwem enkel bij groene vlag
- Controleer de weersomstandigheden
- Ga langzaam het water in
- Wees bewust van verborgen gevaren
- Respecteer de omgeving
- Laat je huisdier thuis
- Roken is verboden
- Kan je voldoende zwemmen?
- Maximum X aantal zwemmers toegelaten in het water
- Blauwalggevoelige locatie. Zwemmen in drijfvlagen afgeraden.
- Let op voor diep water / koude onderstroom
- Na hevige regenval: voor maximaal X aantal dagen tijdelijk slechte waterkwaliteit
- Klachten of opmerkingen: contacteer Contactinformatie van het lokale bestuur of de exploitant

3.4.2.3 Risicobeoordeling voor recreant

Via het infobord wordt duidelijk gemaakt dat de recreant een risicoschatting op eigen verantwoordelijkheid uitvoert (en met de nodige verantwoordelijkheidszin). Het is belangrijk dat recreanten een gepaste risicobeoordeling kunnen maken en weloverwogen kunnen beslissen om al dan niet te zwemmen. Formuleringen uit onderstaand kader kunnen daarbij helpen. Het is aan het lokale bestuur of de exploitant om de recreanten hierop te wijzen, bv. via de website.

CHECKLIST RISICO'S

Je zwemt op eigen risico in deze vrije zwemzone. Om voor jezelf een berekende risicoinfschatting te maken, helpen we je hieronder op weg.

> CHECK JEZELF

Voordat je het water in gaat, is het belangrijk om je eigen zwemvaardigheden en fysieke conditie te evalueren.

- **Zwemvaardigheden**

Ben je een ervaren zwemmer? Kun je jezelf veilig naar de kant begeven in geval van nood? Als je twijfelt, overweeg dan om niet te zwemmen of blijf in ondiep water.

- **Gezondheid**

Voel je je fit en gezond? Zwem niet als je je niet goed voelt, koorts hebt, of onder invloed bent van alcohol of drugs.

- **Uitrusting**

Heb je een uitrusting nodig? Denk aan zwemschoenen om je voeten te beschermen tegen scherpe objecten, een zwemvest/boei als je niet zeker bent van je zwemvaardigheden of een wetsuit tegen de koude.

> CHECK DE ANDER

Zwemmen in open water kan risicovol zijn, vooral als je alleen bent. Zorg ervoor dat je niet alleen zwemt en dat er zwemvaardige partner in de buurt is die hulp kan bieden indien nodig. Kinderen onder de 10 jaar worden altijd vergezeld door een zwemvaardige volwassene. Bied zelf hulp aan zwemmers in nood: bel 112 in noodgevallen.

> CHECK DE OMGEVING

De omgeving waarin je zwemt kan invloed hebben op de veiligheid. Controleer de omstandigheden en wees je bewust van mogelijke gevaren.

- **Waterkwaliteit**

Wat is de aangegeven waterkwaliteit? Controleer de informatieborden ter plaatse of de website www.kwaliteitzwemwater.be voor actuele informatie over de waterkwaliteit en zwemadviezen of verboden. Zie je een drijfslag van blauwalgen? Ga niet zwemmen en meldt deze aan de exploitant.

- **Weersomstandigheden**

Hoe is het weer? Zwem niet bij onweer, sterke wind of andere gevaarlijke weersomstandigheden.

- **Diepte en stroming**

Wat is de diepte van het water en zijn er sterke stromingen? Kan je verrast worden door plotse temperatuurverschillen? Is deze info weergegeven op het infobord of op de website? Zwem niet in gebieden met sterke stromingen of onbekende dieptes. Duik niet in ondiep water.

- **Obstakels**

Zijn er obstakels in het water zoals rotsen, takken of afval waaraan je je kan kwetsen of waarin je verstrengeld kan geraken? Vermijd gebieden met zichtbare obstakels en wees je bewust van de kans op onzichtbare obstakels.

- **Toegankelijkheid**

Waar kun je gemakkelijk in en uit het water? Spring niet zomaar in het water en zorg ervoor dat je altijd een veilige uitweg hebt.

Voor wie meer uitgebreide inlichtingen wil over zwemmen in open water: www.kwaliteitzwemwater.be.

4 CONTACT

Departement Zorg
Afdeling Preventief gezondheidsbeleid
POSTADRES
Koning Albert II-laan 15 bus 497, 1210 Brussel

E-mail: recreatiewater@vlaanderen.be

Websites:

- <https://kwaliteitzwemwater.be/nl/vragen>
- <https://www.departementzorg.be/nl/zwem-en-recreatiewater-vlaanderen>
- www.departementzorg.be